

JURY-RAPPORT JAN ROËDE PRIJS 2014

Op 13 juni 2014 was het 100 jaar geleden dat de Haagse beeldend kunstenaar Jan Roëde (1914-2007) werd geboren. Ter gelegenheid hiervan heeft het bestuur van de Jan Roëde Stichting, de stichting die zijn artistieke nalatenschap beheert, in samenwerking met de directie van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunst, de academie waar Jan Roëde (toen nog tremaloos Roede geheten), voor de oorlog zijn opleiding heeft gevolgd bij docenten als Jan Schuitema en Gerrit Kiljan, besloten een jaarlijkse Jan Roëde Prijs in te stellen, uit te reiken aan een afstuderend kunstenaar van de afdeling Beeldende Kunst van de KABK.

De prijs is bedoeld om een jonge beeldend kunstenaar (bij voorkeur een schildertalent) 'in de geest van Jan Roëde' te stimuleren. Bij de instelling van de prijs schreef het bestuur van de Stichting aan de directeur van de KABK: *"In de kunstopvatting van Jan Roëde is kunst bevrijdend – zijn creaties kenmerken zich niet alleen door een opvallend coloriet, maar ook door een intuïtieve onbevangenheid. De stijl van Roëde zelf was speels, humoristisch, lichtvoetig, poëtisch, wars van ernst en zwaarte. Het ligt voor de hand dat de jury niet alleen oog zal hebben voor de beeldende kwaliteit van het werk, maar ook voor de geest waaruit het is voortgekomen: bevrijdt het ons op enigerlei wijze uit de bevangenheid waarmee wij ons door leven en wereld bewegen? Dit laatste breed opgevat, want Roëde was allesbehalve een dogmaticus. Maar echt geëngageerde kunst zal vermoedelijk niet snel in de prijzen vallen."*

De jury voor de eerste Jan Roëde Prijs (2014) heeft bestaan uit:

Huub van Wersch (voorzitter), bestuurslid van de Jan Roëde Stichting
Maarten Grasveld, oud bestuursvoorzitter van de Jan Roëde Stichting, architect
John Sillevius, oud hoofdconservator van het Haags Gemeentemuseum
Gijs Frieling, beeldend kunstenaar

en werd vanuit de KABK begeleid door docent en beeldend kunstenaar Johan Gustavsson.

De jury heeft op 10 juli de werkstukken bewonderd van de studenten van de afdeling Beeldende Kunst die dit jaar afstuderen aan de KABK. De juryleden waren onder de indruk van de kwaliteit en zeggingskracht van veel van de getoonde werken, wat het maken van een keuze niet gemakkelijk maakte. Er was in de 'lichting' 2014 één kunstenaar wiens werk er voor alle juryleden uitsprong en die dus unaniem gekozen kon worden als eerste winnaar van de Jan Roëde Prijs:

Vincent Both

De schilderijen en tekeningen van Vincent Both hebben volgens de jury een indrukwekkende beeldende kwaliteit: de kleuren, de expressiviteit, de verdeling en vulling van het vlak, het lijnenspel en de presentatie (met gebruikmaking van verschillende materialen) spreken de beschouwer van dit werk direct aan. De intuïtieve spontaniteit waar de creatie van deze werken uit voortkomt slaat neer in kleuren, lijnen en vormen waarin de zoektocht van de kunstenaar tot rust komt. Even lijkt het dan alsof deze vormen er altijd al geweest zijn en altijd zullen zijn, terwijl zij toch de frisheid van het nieuwe en de beweeglijkheid van het levende behouden.

Veel werken lijken hun oorsprong te vinden in een duistere, maar niet negatief-donkere plek die diep in de kunstenaar zelf verborgen ligt. De creatieve zoektocht lijkt van daaruit begonnen te zijn, een spontane maar beheerste verkenning met kleur en tekening. De beelden waarin de diepte zich dan uitdrukt getuigen van een even krachtige als gevoelige vrijheid. Ze lijken vertrouwd, maar zijn tegelijk ook vreemd, anders, wonderlijk, numineus.

Deze schilderijen lijken afkomstig van een esoterische *outsider*, maar na de centrale tentoonstelling van Gioni op de Biennale van 2013 is dit soort werk plotseling in het centrum van de aandacht komen te staan.

Een motief dat in veel werken van Both terugkeert zijn ogen: de vormen, kleuren en lijnen op het doek of paneel zijn in een fijnzinnig spel aan het oog geadresseerd, terwijl die ogen veelal ook het onderwerp zijn. Ogenschijnlijk niet altijd in positieve zin, bijvoorbeeld als Vincent Both ze schildert als zwarte gaten, geketend aan een brein dat geportretteerd wordt als een kolonie eigennuttige wormen of als een bundel duistere bliksemschichten. Andere schilderijen zijn eerder plantaardig van aard. In een schitterend paneel met een rood-oranje plant heerst een meer optimistische sfeer, zoals ook in het verstilde gipsreliëf van ontkiemend zaad in regenboogkleurige mandorla's. Op zulke momenten roept het werk van Both een uitspraak in herinnering waarmee de Zen-boeddhist Jan Roëde zijn ware aard omschreef: "uitdrukking te geven aan het bewust zijn van de goddelijke glimlach is mijn voldoening".

De rust zoekende creatieve geest waar het werk van Vincent Both in al zijn subtiliteit, verfijning en coloriet uit is ontstaan, is zeker verwant aan de bevrijdende onbevangenheid die het kunstenaarschap van Jan Roëde kenmerkte. De jury en het bestuur van de Jan Roëde Stichting zijn dan ook zeer verheugd dat 100 jaar na zijn geboorte de eerste Jan Roëde Prijs kan worden uitgereikt aan de talentvolle schilder en geestverwant die Vincent Both zich in zijn eindexamenwerk heeft getoond.

Namens de jury van de Jan Roëde Prijs,

Huub van Wersch
secretaris-penningmeester van het bestuur

Aan de Jan Roëde Prijs is een geldbedrag verbonden van €2500 dat door de ontvangende kunstenaar vrijelijk kan worden besteed. De Jan Roëde Stichting zal – in overleg met de prijswinnaar – op haar eigen website (www.janroede.nl) aandacht schenken aan de prijsuitreiking, de kunstenaar en het doel dat met het prijzengeld wordt gerealiseerd.

Vincent Both na de prijsuitreiking in gesprek met een van de juryleden (John Sillevius, oud hoofdconservator Gemeentemuseum Den Haag)